

**UNIVERSITAT
JAUME·I**

TREBALL FINAL DE GRAU EN MESTRE/A D'EDUCACIÓ PRIMÀRIA

**TÍTOL: Una aproximació a la
violència de gènere amb l'àlbum
“El monstruo”.**

Nom de l'alumne/a: Sara Santos Sáez

Nom del tutor/a de TFG: Consol Aguilar Rodenas

Àrea de Coneixement: Departament de Pedagogia i
Didàctica de les Ciències Socials, Didàctica de la Llengua i la
Literatura Catalana.

Curs acadèmic:2020-2021

*A elles, als seus fills i filles i a totes aquelles persones que han tingut un monstre a la
seua vida.*

Agraïments:

A Consol, per dedicar el seu temps i guiar-me durant aquest procés.

Gràcies per cuidar-nos tant.

I a totes les persones que van creure en mi quan vaig voler ser mestra.

He complit el meu somni.

- Agraïments
- Dedicatòria

ÍNDEX

1. Conceptes claus.	1
2. Relat de vida.....	1
3. Objectius d'aquest TFG.	2
4. Com es vertebra aquest TFG?(teoria, pràctica i professionalització)	4
5. Necessitat de formació literària per escollir LIJ de qualitat estètica i literària i de formació en il·lustració.	5
6. Què és un àlbum?.....	6
7. Per què he escollit aquest àlbum.	8
8.El meu àlbum.....	9
8.1 Autor i il·lustrador.....	10
8.2 Síntesis.....	11
9.Anàlisi de l'àlbum.	12
10. A l'escola: una experiència de lectura crítica a 2º curs mitjançant un conta contes.	13
10.1 Abans d'anar: què és el que cal fer?.....	13
10.2. A l'escola: acció educativa concreta.....	14
11. Relat de vida després d'enllestir el TFG (Transformació des del TFG)	15
12.Bibliografia i recursos en web	18
13.Annex: Anàlisi dels textos i les il·lustracions de l'àlbum	18

1. Conceptes claus.

Àlbum il·lustrat, lectura crítica i dialògica, drets humans, Literatura Infantil i Juvenil (LIJ) i educació literària, violència de gènere.

2. Relat de vida.

Benvingudes i benvinguts al meu TFG, abans de començar m'agradaria que sabéreu que aquest treball està fet amb molta il·lusió, amb l'objectiu de treballar i desenvolupar l'educació literària del alumnat de primària i a més a més visibilitzar un tema que, desgraciadament, encara està molt present: La violència de gènere.

D'ençà que era menuda volia ser mestra, sempre jugava amb les meues nines o amb els meus avis i òbviament jo era la mestra. La raó per la qual vaig elegir aquesta professió tan bonica és perquè el meu somni és formar nens i nenes acadèmicament però sobretot personalment. Ajudar-los a crear la seua personalitat i a formar un pensament crític.

No va ser fins quart de carrera quan vaig cursar l'assignatura Didàctica de la llengua i la literatura Catalana, centrada en la DLIJ, quan em vaig adonar que durant la meua educació primària, cap docent dels que he tingut ha estat capaç de transmetre'm la passió de la lectura i d'ajudar-me a crear un hàbit lector des de menuda. Per aquesta raó pense, que tot el que vaig aprendre a aquesta assignatura ha sigut molt necessari en la meua formació com a mestra i agraiŝc l'oportunitat de descobrir coses tan bones com la LIJ o els àlbums il·lustrats. Al meu TFG em centraré en un àlbum, que coneixereu més endavant. Els àlbums il·lustrats són obres literàries, amb un públic molt variat, ja què no soles estan destinats als infants. El més característic dels àlbums és que el contingut textual i il·lustrat es complementen. En el cas del meu TFG he triat un TFG adreçat a xiquetes i xiquets.

Sincerament he trobat molt a faltar a algú que introduira la lectura a la meua vida, ja que no va a ser fins als tretze anys quan gràcies a una amiga vaig començar a llegir per decisió pròpia i no per obligació. Conforme ha anat passant el temps les meues ganes de llegir han anat augmentant i els meus criteris han evolucionat a millor però, encara em queda molt per aprendre, per llegir i sobretot per saber transmetre la necessitat i la passió per la literatura de qualitat, que a mi ara m'haguera agradat tenir des de menuda.

Com a futura mestra pense tindre una biblioteca al aula amb LIJ de qualitat literària i estètica, per tal d'apropar la lectura a l'alumnat i així aconseguir crear un hàbit lector. Però sobre tot per desenvolupar la seua competència literària, la que fa saber apreciar i poder gaudir dels llibres. Així mateix, gràcies a la varietat de temes que podem treballar ajudar a una lectura crítica i dialògica que els/les ajude a entendre i transformar el seu context i a transformar-se com a persones més respectuoses i tolerants amb els altres. D'aquesta manera aconseguirem tindre una societat molt més tolerant i respectuosa.

Aquesta aventura comença, per una banda, amb l'elecció d'un tema, el qual estarà present al nostre àlbum. De tots els que Consol ens va oferir, la violència de gènere és el que vaig considerar més interessant per a treballar amb nens i nenes de primària perquè potser siga un tema desconegut per a l'alumnat, però molt present en la societat. Un problema que en 2020 ha fet que 45 dones foren assassinades.

D'altra banda tenia una feina molt més important, trobar un àlbum de qualitat i volia que el tema de la violència de gènere estiguera present, per aixó vaig optar per l'àlbum El monstruo de Daniel Martín i Ramon Trigo.

Aquest àlbum és el protagonista d'aquest TFG i com ja podeu imaginar és una historia trista, però el més trist de tot aixó és, que podria ser una història real que qualsevol alumne-a podria viure. Per aquesta raó és tan necessari treballar temes, considerats tabú, per tal d'ajudar al nostre alumnat, perquè com l'àlbum tracta, afecta també als seus fills i filles.

3. Objectius d'aquest TFG.

Els objectius que persegueix el meu TFG són:

- 1- Aprofundir en l'àlbum des de l'anàlisi en profunditat de text i il·lustració, perquè interactuen per a la construcció del sentit.
- 2- Desenvolupar la nostra formació lligada a la selecció de llibres de LIJ des de criteris literaris i estètics.
- 3- Enfortir la nostra educació literària des d'un ús literari de LIJ i no des de l'utilitarisme curricular.
- 4- Des de la tria d'un àlbum de qualitat literària i estètica, a més, ser capaç de relacionar amb un tema social de tractament necessari i urgent com és la VdG.

5- Treballar el TFG des d'un coneixement no fragmentat relacionant teoria, pràctica i professionalitzadora d'una manera integrada.

6- Implementar des de la LIJ la reflexió i defensa dels drets humans des del contingut legislatiu.

A més a més, per aconseguir implementar aquests objectius adequadament, ho he de fer basant-me amb el contingut legislatiu sobre la prevenció de la violència de gènere:

- DECRET 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual estableix el currículum i desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. [2014/6347].
- DECRET 88/2017, de 7 de juliol, del Consell, pel qual es modifica el Decret 108/2014, de 4 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix el currículum i es desplega l'ordenació general de l'Educació Primària a la Comunitat Valenciana. [2017/6394]
- Llei orgànica 1/2004, de 28 de desembre, de mesures de protecció integral contra la violència de gènere i mesures de sensibilització e intervenció en el àmbit educatiu.

Article 7: Formació inicial i permanent del professorat.

Article 4: Principis y valors del sistema educatiu.

- Llei orgànica 3/2007, del 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes.

Article 23: L'educació per a la igualtat de dones i homes

Article 24: Integració del principi d'igualtat en la política d'educació.

Article 25: La igualtat en l'àmbit de l'educació superior.

- Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, per a la Igualtat entre Dones i Homes.

Article 6: L'educació per a la igualtat de dones i homes.

Article 8: Formació per a la igualtat.

➤ Declaració Universal de Drets Humans.

Article 1: Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Article 3: Tota persona té dret a la vida, a la llibertat i a la seva seguretat.

Article 7: Tots són iguals davant la llei i tenen dret, sense cap distinció, a igual protecció per la llei. Tots tenen dret a igual protecció contra qualsevol discriminació que violi aquesta Declaració i contra qualsevol incitació a una tal discriminació

➤ LOMCE 8/2013 del 9 de desembre, per la millora de la qualitat educativa.

Article 7. Objectius de l'Educació Primària. L'Educació Primària contribuirà a desenvolupar en els xiquets i xiquetes les capacitats que els permeten: Conèixer i apreciar els valors i les normes de convivència, aprendre a obra d'acord amb elles, preparar-se per a l'exercici actiu de la ciutadania i respectar els drets humans, així com el pluralisme propi d'una societat democràtica.

4. Com es vertebrava aquest TFG?(teoria, pràctica i professionalització)

Aquest TFG es vertebrava en tres parts:

Una primera part teòrica, en la qual es demostra la necessitat de què els i les mestres tinguen una formació en il·lustració, per tal de seleccionar LIJ de qualitat literària i estètica, a partir de l'àlbum.

Una segona part pràctica, on està l'anàlisi d'un àlbum en concret, tant del text com de les il·lustracions per així, percebre en profunditat el text, la imatge i tots els elements intertextuals i experimentar una anàlisi en profunditat.

Per últim, la tercera part és la part professionalitzant del TFG, aquesta part és la intervenció a l'aula, si en les dos primer parts s'analitza la part teòrica i pràctica, en aquesta tercera s'implementa en l'aula una acció educativa concreta.

5. Necessitat de formació literària per escollir LIJ de qualitat estètica i literària i de formació en il·lustració.

Quina decepció quan en practiques arribes a un col·legi i te n'adones que la biblioteca de l'aula hi ha de tot menys LIJ de qualitat. És una mica frustrant, sobretot, perquè acabes d'aprendre conceptes i tècniques noves en l'assignatura de Didàctica de la LIJ que és el contingut de DLL català en quart curs, i t'han demostrat la importància de la LIJ en l'educació de l'alumnat. També, perquè saps tot l'aprenentatge que el teu alumnat se està perdent per no tindre una bona biblioteca. Eres conscient del perquè molts no els agrada llegir o de perquè no tenen un bon hàbit lector. Consol Aguilar (2018) ens ho explica perfectament:

no sirve cualquier libro cuando hablamos de LIJ. No sirve cualquier libro para incluirlo en la biblioteca. Y es un error no incluir en las bibliotecas ligadas al placer de la lectura libre, libros de LIJ de reconocido prestigio. Libros de calidad, hermosos, que nos ayudan a crecer como seres humanos. Pero para incluirlos, debemos conocerlos y tener los criterios para poderlos seleccionar.

Perquè les aules estiguen dotades de LIJ de qualitat el mestre o la mestra ha de saber reconèixer la LIJ de qualitat estètica i literària per a poder incloure-la en les nostres aules i que ens ajude a transmetre la passió per la lectura. I, per fer això necessita formació en LIJ.

És molt important no oblidar-nos de la importància de la LIJ, com Aguilar destaca (2015):

La finalidad de la LIJ está unida a la educación literaria; su calidad literaria y estética (en el caso, por ejemplo de álbumes o de libros ilustrados) está ligada al tipo de competencial literaria que va a tener el estudiantado en y desde su formación educativa y, también, al goce, al placer que proporciona la lectura, porque si esto no se consigue el estudiantado dejará de leer.

Per tant, és molt important rebre una bona formació en LIJ per a diferenciar la literatura de qualitat, consegüentment cal estar formats a més en il·lustració donat que en el cas de l'àlbum és un element imprescindible.

6. Què és un àlbum?

L'àlbum ha sigut un descobriment en la recta final de la meua formació com a mestra, abans d'aquest aprenentatge no sabia de l'existència dels àlbums. Ha sigut molt enriquidor, ara sé que utilitzaré l'àlbum i la lectura en la meua classe i amb ell aconseguiré molts beneficis literaris en el meu alumnat.

Com que és molt recent no s'ha definit íntegrament. Hi ha diverses definicions com la de Van der Linden (2015) que ho explica clarament:

el álbum es un soporte de expresión cuya unidad primordial es la doble página, sobre la que se inscriben, de manera interactiva, imágenes y texto. Mantiene una organización libre de la página y una concatenación articulada de página a página. La gran diversidad de sus realizaciones deriva de su modo de organizar libremente texto, imagen y soporte.

Jose Rosero (2010) que ho defineix d'aquesta altra manera:

El libro álbum ilustrado es un tipo de libro donde la imagen y el texto adquieren un nivel de significación que se activa con la relación de ambos lenguajes. Generalmente es un libro en tapa dura, de unas cuarenta páginas, donde la ilustración ocupa el total de la hoja y los textos son simplificados a un par de frases por cada doble página. (p. 5)

I Teresa Durán (2005) incideix en el seu caràcter narratiu:

En un álbum, las ilustraciones y las palabras trabajan conjuntamente, siguiendo la senda de las páginas que vienen consecutivamente una después de otra. En él, los dibujos deberían reflejar lo que ha pasado antes y anticipar lo que pasará inmediatamente después. Son pequeñas representaciones temporales preñadas de significado narrativo. (p.242)

Totes tres tenen una cosa en comú, que imatge i text interaccionen, que es complementen, no podríem entendre un sense l'altre. I aquesta casuística és el que ho diferencia d'altres formats literaris de la narrativa, com per exemple el conte o el llibre il·lustrat. En aquests últims també hi ha text i imatge, però no son complementaris, son totalment independents. Per exemple, en el cas dels llibres il·lustrats el text és el més important i la funció de les imatges és tan sols complementària, il·lustrativa.

Centrant-nos en l'àlbum, i més concretament en la relació text – imatge, Pelayo (2006) afirma:

En un buen libro álbum, la relación entre texto e imagen debe ser simbiótica, es decir, ambos medios se asocian en un objetivo común beneficiándose cada uno de la información que proporciona el otro, y la verdadera historia es el resultado de su interacción. Es tan importante la imagen narrativa en el libro álbum que este tipo de libro puede existir sin texto pero no sin imágenes.

En moltes ocasions pot ser un primer contacte amb l'expressió artística. Com evidencia M.Carmen Fernández Tijeron (2006).

El álbum ilustrado ofrece, por una parte, ese acercamiento lúdico y placentero al libro, facilita la comprensión del contenido, gracias al poder inmediato de la imagen, y permite además una lectura pausada, dando lugar a la reflexión y el diálogo.” (p. 671)

I Teresa Duran, seguint Vernon-Lord (1997) afirma:

La ilustración es, en general, una forma de arte visual representativo o figurativo, pero su carácter o especial naturaleza –esas engañosas cualidades mágicas que le han sido concedidas en el proceso de dibujarla o pintarla– pueden hacer que vaya más allá del sujeto o contenido descrito.(p.168)

Com defensa Teresa Colomer (2017) “Es el primer formato de libro infantil que ha incorporado un cierto tipo de ruptura de las técnicas literarias habituales, ofreciendo un producto pluridisciplinar que se ha convertido en uno de de los emblemas de lo posmoderno”

7. Per què he escollit aquest àlbum.

La violència de gènere (VdG) està molt present, en 2020 van ser quaranta-cinc dones les que van perdre la seua vida només pel simple fet de ser dona. I a conseqüència d'aquests crims han sigut 26 menors els que s'han quedat orfes. Aquestes dades proporcionades per la delegació del govern contra la violència de gènere, són alarmants, però si a més fem recompte dels casos des de 2003 la xifra ascendeix a més de mil setanta i huit dones assassinades pels seus maltractadors, deixant a uns 300 xiquets o xiquetes orfes. Injust i alarmant veritat?

Doncs, aquestes xifres només corresponen a les que, per desgràcia ho van perdre tot, però ni han sigut, ni són les úniques que han patit. L'assassinat és l'última demostració i la més clara de la violència de gènere però són moltes, les dones que pateixen diàriament violència de gènere i ningú ho sap. En 2003, van començar a recopilar-se dades, Han sigut un total de 1.078 dones les que han mort per violència de gènere. Aquestes dades són fins a 2020, any que a causa de la Covid-19 ha incrementat aquesta violència. Segons les dades del Ministeri d'Igualtat, en 2020 van ser 45 dones assassinades en mans de les seues parelles o exparelles. Però van rebre 42.854 denúncies, sobretot al juliol i l'agost de l'any passat.

Això demostra que hi ha moltes més, a banda de mortes que no ixen en cap mena de notícies però també estan. I el major problema és que , com assenyala Pulido (2013) la societat no està ni formada ni preparada per a identificar-la. "(...) sólo se puede prevenir y transformar estas situaciones de acoso desde una implicación de toda la comunidad y desde la coordinación de interacciones entre sus miembros. (...)”

I no se m'ocorre millor manera per a acabar amb aquesta ignorància que començar a educar des de xicotets i xicotetes en els col·legis. Perquè “no se puede transformar la violencia cuando no se sabe identificar” (Aguilar ,2015). Per a aconseguir això és imprescindible formar a futurs-es mestres perquè aquests radiquen el problema des de l'arrel, arribarà un moment en el que la societat canviarà, però, no és un procés immediat.

Per tant, els/les mestres tenen un paper molt important en la prevenció contra la VdG. El col·legi és el lloc per a ensenyar a respectar. Abordar la tolerància 0 des de zero és essencial en les escoles perquè des de sempre tinguen en compte l'opinió d'una altra persona i des de xicotets sàpien que No és No. Quan es tracta d'ensenyar un tema tan important com aquest cal començar aviat, i l'àlbum que he triat em demostra que cal reflexionar sobre la VdG a les aules.

És en les biblioteques d'aula i la biblioteca de cada centre on s'hauria d'incloure LIJ de qualitat amb aquesta temàtica, perquè això és una possibilitat.

El monstruo de Daniel Martín i Ramon Trigo és l'àlbum que, per la seua qualitat tant en la imatge com en el text i la relació entre ells, l'he triat per a, en primer lloc per incloure en l'educació literària de l'alumnat un llibre de qualitat que, a més, per eixa mateixa qualitat pot ajudar a reflexionar i a sensibilitzar i apropar-nos a l'eradicació de la violència de gènere.

8.El meu àlbum

Aquest és l' àlbum protagonista d'aquest TFG. Està escrit per Daniel Martín i il·lustrat per Ramón Trigo. Entre els dos han creat aquest àlbum amb una qualitat estètica i literària indiscutible. Tracta la violència de gènere a la llar, tema molt poc comú en la literatura infantil.

8.1 Autor i il·lustrador.

Fotografia de l'autor

Per una banda, tenim a l'autor: Daniel Martín Castellano. Va nèixer a Telde (Las Palmas de Gran Canària) en 1970. Va estudiar en el Col·legi dels Salesians, i anys més tard, va seguir la seua formació en l'institut Isabel Collage d'Espanya. Va començar estudis superiors en la Universitat de Las Palmas en Gran Canària. Es va graduar en Magisteri i es va especialitzar en Educació Especial. També es va llicenciar en la Universitat de Las Palmas de Gran Canària en Psicopedagogia.

A causa d'una operació que li va permetre tindre més temps i gràcies a l'escriptor Joaquín Nieto que Martín es va veure animat a escriure. A més a més la Biblioteca Insular de Las Palmas de Gran Canària li dóna accés al circuit narratiu, això és el que impulsa el seu treball en la narració oral.

Ha treballat com a assessor d'Animació a la Lectura i Biblioteques Escolars per a la Conselleria d'Educació del Govern de Canàries, i va ser director del CEIP Els Casalots. També ha dirigit la Regidoria de Cultura de l'Ajuntament de Telde entre el període 2011-2015. Hui en dia és el director del CEIP Sant Lorenzo, a Las Palmas de Gran Canària.

Ha creat i publicat nombroses obres de literatura infantil. Al mateix temps va desenvolupar "Animalec.com, una pàgina on podem trobar ressenyes de literatura infantil i juvenil, que actualment continua produint. I fins i tot va crear, al costat de Sandra Franco Álvarez, la qual també és escriptora, la col·lecció editorial «Alargalavida», que forma part de l'Editorial Bilenio Publicacions.

Per últim, ha rebut diferents premis per moltes de les seues obres, va guanyar el premi "Sal a Escena contra la discriminació", narrant El Monstre en 2010.

Fotografia de l'il·lustrador

L'il·lustrador és Ramón Trigo. Va nèixer a Vigo en 1965. Es va formar artísticament de manera autodidacta. Alterna la seua activitat com a il·lustrador i autor de còmics amb la pintura i escultura.

Les seues obres s'han exposat a Espanya, Portugal, Bèlgica i Itàlia. A part ha publicat diversos llibres, que han rebut importants premis, entre altres: el Premi Pigall 2012, el Premi d'àlbum il·lustrat Ciutat d'Alacant i el Premi d'àlbum il·lustrat Cabildo de Gran Canària.

8.2 Síntesis.

Aquest àlbum ens acostava a la vida quotidiana de Rosario i Carlos, dos infants, que viuen situacions de violència a la llar. Els fets es descriuen des del punt de vista de Rosario, la germana gran. Rosario conta els diversos mètodes que proven per a eliminar al monstre que tenen a casa. Alguns dels mètodes són: tancar els ulls i cantar un cantar inventat per la seua àvia. També intenten a través dels seus dibuixos expressar el que passa a casa, dibuixen al monstre en classe, però l'única resposta que obtenen és que tenen molta imaginació, la mestra no sap identificar la VdG que contenen.

Són, tant Daniel Martín, amb el seu text, com Ramón Trigo, amb les seues il·lustracions, els que han aconseguit que percebem molt bé i amb gran força els sentiments, les sensacions i les emocions dels protagonistes de la història. Les il·lustracions estan carregades de realisme i tendresa que complementen a un text colpidor, que ens mostra una realitat, la qual la viuen molts menors.

9.Anàlisi de l'àlbum.

ANÀLISI DESCRIPTIU

Característiques generals:

- ❖ **Format:** 24,5 x 23,5 cm.
- ❖ **Nombre de pàgines:** 28.
- ❖ **Tècnica:** Ceres.
- ❖ **Formats de les pàgines i de les il·lustracions:** Pàgines de cartoné. El text i la imatge estan separats. En la pàgina de l'esquerra, a dalt tenim el text i sota una xicoteta il·lustració. En l'altra pàgina, la de la dreta, tenim la il·lustració principal. La il·lustració és quadrada deixant la vora blanca de la pàgina.
- ❖ **Relació il·lustració-text:** És una relació complementària, ja que el text ens dóna una informació i la imatge, a part de corroborar aquesta informació és capaç de mostrar-nos visualment la història. A més, fa que les imatges transmeten els sentiments i les preocupacions dels protagonistes.
- ❖ **Gènere literari:** Àlbum il·lustrat.
- ❖ **Estructura narrativa:** Estructura narrativa lineal, ja que segueix un ordre cronològic.
- ❖ **Temps:** Formes verbals en passat, encara que apareix el present en diverses escenes..
- ❖ **Veü narrativa:** Primera persona. La protagonista conta la història que ella i el seu germà han viscut, per tant es una narradora-protagonista.
- ❖ **Espai:** Diferents estàncies de la casa, la classe, i la casa de l'avia.
- ❖ **Temes principals:** Violència de gènere.

Conclusions de l'anàlisi de l'àlbum:

- Anàlisi del text:

De manera general, la història està contada per Rosario, ens trobem davant d'una narradora-protagonista. El text està en la seua majoria en passat i en primera persona del plural, ja que encara que la història la narra Rosario també inclou a Carlos, el seu germà xicotet. L'estructura del text és simple. Utilitza frases curtes, concises i senzilles. Que la sintaxi siga tan simple facilita la lectura i comprensió del text.

Com ja he dit abans, és una història amb una narradora protagonista, això fa que els personatges, més concretament Rosario tinga complicitat amb els lectors i lectores. Presenta la violència de gènere des de la seua vivència, es a dir desde la vivència dels fills i filles menors de les dones que la pateixen.

- Anàlisi de la imatge:

Respecte a les imatges o il·lustracions, estan tot l'àlbum representant una escena que compta el text i totes estan encaixades en una vora blanca. En moltes il·lustracions utilitza una angulació picada. Les tonalitats d'aquest àlbum són fosques i poc variants. Els colors més utilitzats són el roig i el blau fosc, encara que també veiem colors com marró o verd en una minoria.

- Relació text-imatge:

Quant a la relació text-imatge, és una relació complementària, on les imatges i el text s'entrellacen per a comptar el mateix fet des de diferents òptiques: el què passa i com ho viuen els nens.

El text ens dona una informació que es veu ampliada i complementada per allò que transmeten les il·lustracions. (Escuela, 2017).

10. A l'escola: una experiència de lectura crítica a 2º curs mitjançant un conta contes.

10.1 Abans d'anar: què és el que cal fer?.

Abans d'anar a escola i poder començar amb la part professionalitzadora és indispensable analitzar l'àlbum per garantir la qualitat estètica i literària d'aquest, per beneficiar de manera correcta la competència literària de l'alumnat. Per a ser conscients de totes la possibilitats d'aquest àlbum dins de l'aula.

Una vegada ja tenim l'àlbum idoni per a treballar-lo, cal pensar com és l'acció educativa que es vol dur a terme. I també on i amb qui. Cal proporcionar un espai de confiança i seguretat i sobretot triar amb qui volem treballar l'àlbum.

Per últim es planifica la sessió i es prepara tots aquells materials o recursos que es volen utilitzar.

En aquest cas, primer es va analitzar l'àlbum "El monstreu", amb el qual es va realitzar la proposta educativa lligada a la sensibilització contra la violència de gènere.

L'acció educativa elegida és fer un contacontes de l'àlbum i un debat en finalitzar la lectura. Es va realitzar amb xiquets de 2n, tenen 7 o 8 anys. Per a l'activitat vaig triar el sòl de l'aula com a espai i com a materials vaig utilitzar el propi àlbum i un vídeo projectat en la pissarra digital, on anaven passant les imatges al mateix temps que es llegia la història.

A continuació s'explica amb més detalls com es va realitzar aquesta proposta educativa en una aula de segon de primària.

10.2. A l'escola: acció educativa concreta

Una vegada a l'aula, vaig explicar que era el que anàvem a fer al meu alumnat. L'alumnat estava assegut al principi de la classe, al costat de la pissarra digital i ens distribuïrem de tal manera que jo estaria al costat de la pissarra i ells al voltant, col·locats de tal manera que tots pogueren veure la pissarra digital. Es van apagar els llums per a donar intimitat. Una vegada col·locats, va començar el contaconte i, al mateix temps que jo anava llegint l'àlbum, s'anaven projectant les il·lustracions. Així vaig aconseguir que tots i totes escoltaren la història però també que la veren.

Per a afavorir la comprensió de la història vaig fer, al llarg de la lectura, els sons que se'ns explica de vegades en el text. També vaig utilitzar diverses veus per a diferenciar a Rosario de l'àvia, que és l'única que intervé directament i vaig jugar amb el to de veu per a crear expectació i mantindre l'atenció dels meus i de les meues oients.

Per últim, una vegada finalitzada la lectura es va fer el silenci. Els vaig deixar uns minuts i els vaig avisar que en aquest moment començava el debat. Prèviament els vaig explicar que era un debat i que havíem de respectar el torn de paraula, també eren coneixedors que tots i totes eren lliures de participar i compartir amb la resta les seues opinions. Al principi ningú participava perquè no sabien que dir. Els vaig llançar la pregunta: Què us ha agradat més? Van començar a alçar la mà i a opinar.

De sobte una xiqueta, en el seu torn de paraula, va comentar que el que més li havia agradat havia sigut el monstre. En aquell moment tots els altres es van sorprendre i van començar a dir-li coses.

La mediadora, en aquest cas jo, va aconseguir reconduir el debat, marcant el torn de paraula, perquè els altres pogueren contestar-li o opinar sobre el que acabava de dir. Llavors, un dels seus companys li va dir que no havia escoltat bé el conte, que era impossible que li agradara el monstre quan deixava que uns xiquets dormiren al balcó. Després de diverses intervencions més la xiqueta va tornar a alçar la mà i va explicar que no ho havia entès i que no li agradava el monstre. Una mostra de com les interaccions de diàleg, promou transformacions des de la diversitat.

Finalment, com no disposàvem de més temps vaig demanar voluntaris per a concloure el debat amb un xicotet resum. I van ser una xiqueta i un xiquet els que es van encarregar de fer-ho. Va eixir millor del que esperava, doncs no pensava que participarien tant. Crec que va ser enriquidor tant per a ells com per a mi.

11. Relat de vida després d'enllestir el TFG (Transformació des del TFG)

La veritat, no em crec que ja estiga fent aquest punt del meu TFG. Quan entres a la universitat, et van avisant que en l'últim any hauràs de realitzar un TFG, que és un treball d'investigació costós on demostres l'aprens en els quatre anys anteriors. Et passes tota la carrera pensant i tement el moment de fer aquest treball.

Mai abans vaig pensar que m'agradaria tant fer el meu TFG.

El fet que m'haja agradat ha sigut pel tema que vaig triar, poder aprendre i investigar sobre alguna cosa que t'agrada motiva molt més. La LIJ, com ja he comentat anteriorment era un concepte que no vaig conèixer fins que no vaig cursar a quart curs l'assignatura de Didàctica de la Llengua i la Literatura Catalana, i vaig descobrir un món meravellós. En aquesta assignatura, vaig conèixer a la meua tutora del TFG.

El que tènia clar quan em vaig posar a triar TFG era que no tan sols el tema m'havia d'agradar, si no també la tutora, ja que anava a ser la persona que m'acompanyaria al llarg d'aquest procés. Ara mateix sé que va ser tot un encert.

A part del tema i la tutora, els meus companys i companyes, l'equip que hem format, han sigut molt importants a l'hora de gaudir del desenvolupament d'aquest treball. Amb ells, he compartit riures i plors quan ho hem necessitat.

M'hauria agradat que s'hagueren pogut fer els seminaris presencials, veure'ns les cares en realitat i no mitjançant una pantalla, i conèixer-nos molt més. A causa de la situació de pandèmia que estem vivint, els seminaris han sigut tots en línia, amb una pantalla pel mig, però encara així, tothom fins i tot la tutora hem donat el màxim que podíem perquè això no fóra un impediment. Crec que els 5 ens emportem un molt bon record de l'elaboració del nostre Treball Final de Grau.

Tant tots els articles i documents que hem treballat per aprofundir conceptualment que ens suggeria la tutora, com els seminaris grupals on aprofundíem des del debat i exemples concrets, i sobretot les correccions individuals de la tutora al llarg del desenvolupament del meu TFG, han contribuït a la meua formació com a futura mestra, ha sigut molt enriquidor. La sensació que tinc ara és boníssima, crec que he aprofitat aquesta oportunitat al màxim perquè he après molt sobre els àlbums. Sempre he promogut que és molt important tindre una biblioteca a l'aula, però no era conscients fins a aquest moment que no qualsevol biblioteca és bona. I ara puc dir que en les meues futures aules hi haurà una biblioteca de LIJ de qualitat estètica i literària i que seguiré criteris adequats de selecció per triar els llibres.

A l'hora d'analitzar el meu àlbum, no confiava molt en mi mateixa, no em veia capaç d'analitzar cada detall que aquest format presenta. Però ha sigut una experiència única, et poses a observar a buscar i investigar i cada vegada em va anar agradant més. Amb les correccions també he après, i molt. Quan fas alguna cosa i no està del tot correcte vas aprenent a millorar, i això és el que jo he notat al llarg de la realització d'aquest treball, que he anat millorant i, alhora, aprenent.

Quan vaig portar l'àlbum a la classe on vaig realitzar les pràctiques, em vaig sentir molt orgullosa de mi mateixa i dels xiquets i xiquetes que formen aquesta classe. Estava molt il·lusionada perquè va ser com compartir un trosset de mi amb ells i elles, es van portar genial i va ser molt profitós perquè tots i totes varem aprendre molt. En aquell moment, em vaig adonar de com és d'important fer un treball previ de formació perquè quan ho portes a la pràctica siga molt satisfactòria per ambdues parts. També em vaig sentir orgullosa perquè vaig demostrar a la meua supervisora, la mestres de l'escola, que gràcies a la LIJ els nostres alumnes van ser capaços de fer un debat i que temes com la violència de gènere també es poden treballar en una aula de primària. M'hauria agradat aprofundir més en el tema i fer una lectura col·lectiva però no vaig tenir temps. Malgrat això, sé que ho tornaré a intentar en un futur.

En conclusió, m'he sentit molt bé fent aquest treball, amb daltabaixos, perquè no sempre es pot estar bé. Però vaig començar amb moltes ganes i molt motivada i ho acabe encara amb més ganes i motivació. No vaig pensar que m'aportaria tant la realització del meu TFG, per això estic orgullosa del procés. Haver analitzat el meu àlbum m'ha despertat una curiositat immensa per saber que és el que amaguen uns altres, i qui sap, potser en un futur continue formant-me en LIJ i en il·lustració.

12. Bibliografía i recursos en web

Aguilar, Consol. (2015). "Gènere i formació d'identitats en la formació inicial de Mestres en LIJ". En Investigació i Gènere a la Universitat Jaume I. (pp.77-82). Castelló: Publicacions de la Universitat Jaume I.

URL: <http://repositori.uji.es/xmlui/handle/10234/124784>

Aguilar, Consol.(2018). "Por una literatura infantil y juvenil de calidad literaria y estética en las aulas". El Diario Feminista, 16 de juliol.

URL: <https://eldiariofeminista.info/2018/07/16/por-una-literatura-infantil-y-juvenil-de-calidad-literaria-y-estetica-en-las-aulas/>

Belmonte, Román. (2016) "Libro-album: 16 preguntas con respuesta". Donde viven los monstruos: LIJ. 5 d'octubre.

URL: <http://romanba1.blogspot.com/2016/10/libro-album-16-preguntas-con-respuesta.html>

Durán, Teresa. (2005). "Ilustración, comunicación, aprendizaje". Revista de educación, pp 239-253,

URL: http://www.revistaeducacion.educacion.es/re2005/re2005_18.pdf

Escuela, Laura. (2017). "Libro álbum. Herramientas para el análisis". BOLETÍN Nº 59 de AEDA: Narración oral y libro álbum. 28 de diciembre.

URL: <https://narracionoral.es/index.php/es/documentos/articulos-y-entrevistas/articulosseleccionados/1377-albumes-ilustrados-herramientas-para-el-analisis>

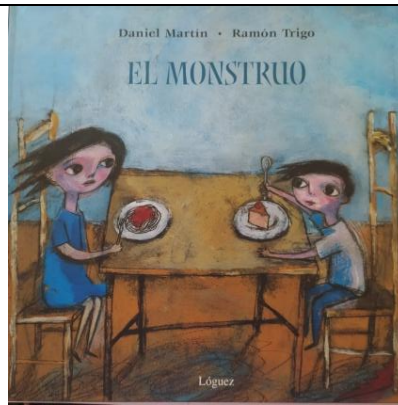
Espejos. (2017). Enciclopedia de Ejemplos (2019). "Narrador en Primera, Segunda y Tercera persona".

URL: <https://www.ejemplos.co/15-ejemplos-de-narrador-en-primera-segunda-y-tercera-persona/>

Rosero, José. (2010) "Las cinco relaciones dialógicas entre el texto y la imagen dentro del álbum ilustrado".

URL: http://www.anniemate.com/ilustradorescolombianos/documentos/doc/LAS_CINCO_RELACIONES_DIALOGICAS-JOSE%20ROSERO.pd

13. Annex: Anàlisi dels textos i les il·lustracions de l'àlbum

TEXT

En la portada trobem els noms i cognoms de l'escriptor i il·lustrador. **Daniel Martín i Ramón Trigo**. També llegim: **“El Monstruo”** Que correspon al títol de l'àlbum. I per últim l'editorial **Lóquez**.

IMATGE

En primer lloc, la portada d'aquest àlbum, es de tapa dura.

En la portada veiem a dos xiquets amb rostres seriosos, asseguts en una taula i sembla que es disposen a menjar. La xiqueta espaguetis amb tomaca i el xiquet una porció de pastís. Els dos protagonistes, concretament el seu esguard, centren l'acció.

Davall de la cadira del xiquet veiem una cua roja, simula una cua amb escames, per tant podria ser d'un rèptil.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

El text i la imatge es complementen i ens presenten visualment als dos protagonistes d'aquesta història.

INTERTEXTUALITAT

La cua que tenim tant en la portada com en la contraportada, sembla que tinga escates, per la qual cosa sembla la cua d'un rèptil. Més concretament en la cua d'un cocodril.

Font: Cua de cocodril <https://pxhere.com/es/photo/1188609>

TEXT

En les guarda portades inicials no hi ha text.

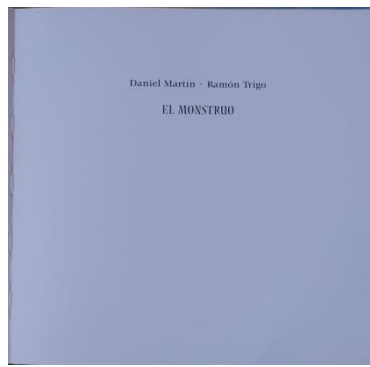
IMATGE

Realment tampoc tenim una imatge com a tal. Està tot pintat de roig.

INTERTEXTUALITAT

El color roig és un dels colors denominats com a calent, en moltes ocasions representa el foc. Segons la teoria del color, el roig significa violència i guerra.

Font: Teoria del color <https://www.staffcreativa.pe/blog/teoria-del-color-disenadores/>

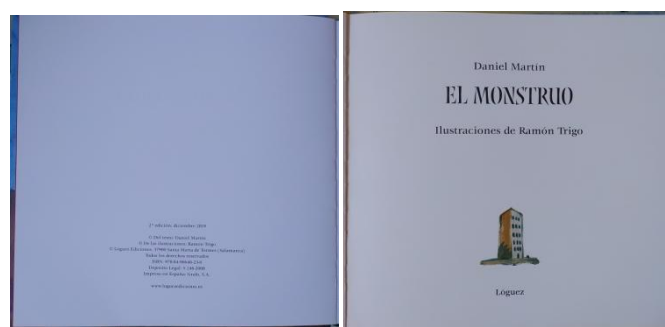

TEXT

“Daniel Martín · Ramón Trigo” EL MONSTRUO
 Ens informa del nom i el cognom de l'escriptor i il·lustrador.

IMATGE

No hi ha imatge.

TEXT

Text:

“2ª edición: diciembre 2019
© Del texto: Daniel Martín
© De las ilustraciones: Ramón Trigo
© Lóguez Ediciones. 37900 Santa María de Tormes
(Salamanca)
Todos los derechos reservados
ISBN: 978-84-96646-23-0
Depósito legal: S 246-2008
Impreso en España: Grafo, S.S.
www.loguezediciones.es”

Anàlisi:

Ens informa de la edició, de l'autoria, editorial, ISBN, el depòsit legal i la adreça de l'editorial. Al final estan tots els drets reservats.

“Daniel Martín
EL MONSTRUO
Ilustraciones de Ramón Trigo
Lóguez”

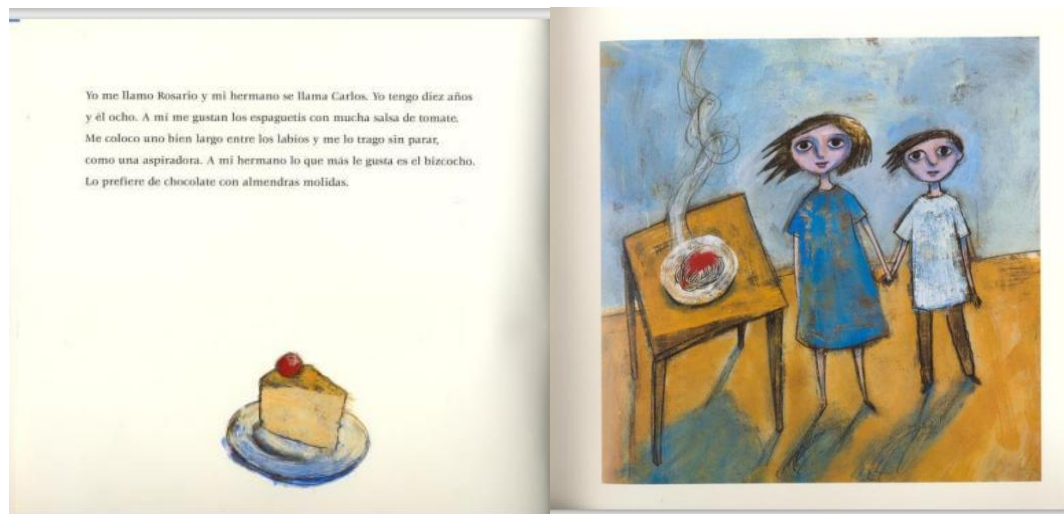
Anàlisi del text:

El que apareix a la dreta són les dades de l'àlbum: Autor, títol, il·lustrador i editorial.

IMATGE

Anàlisi de la imatge:

El dibuix que veiem, és un edifici amb una ombra en verd, pareguda a la cua que ja hem explicat anteriorment.

TEXT

Text:

“Yo me llamo Rosario y mi hermano se llama Carlos. Yo tengo diez años y el ocho. A mí me gustan los espaguetis con mucha salsa de tomate. Me coloco uno bien largo entre los labios y me lo trago sin parar, como una aspiradora. A mi hermano lo que más le gusta es el bizcocho. Lo prefiere de chocolate con almendras molidas.”

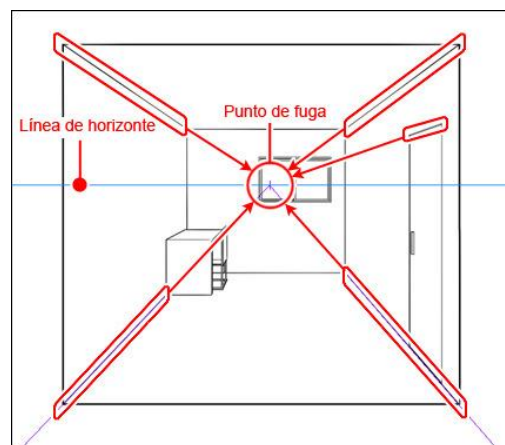
Anàlisi del text:

El text està escrit en primera persona del singular i utilitza el present. Ens trobem davant d'una narradora protagonista; Rosario en aquesta pàgina es presenta i ens presenta al seu germà Carlos. Tots dos són els protagonistes d'aquesta història. El contingut del text ens transmet familiaritat ja que, ens explica els seus menjars favorits.

IMATGE

Anàlisi de la imatge:

La il·lustració està creuada per una línia inclinada que marca el canvi entre el terra i la paret donant perspectiva a la imatge. Generant una línia d'horitzó.

Font: <https://tips.clip-studio.com/es-es/articles/807>

La imatge que apareix davall del text és una porció de pastís. Imagine que el pastís és de xocolata i ametles, ja que és la favorita de Carlos. Aquesta imatge ens avança, en certa manera, el que veurem en la següent imatge.

En la pàgina del costat trobem la imatge quadrada amb una vora blanca. En ella podem veure a Rosario i Carlos amb un mig somriure, dedicat als lectors. Al costat de Rosario estan els espaguetis, el seu menjar favorit.

El fet que s'estiguen donant la mà dóna a entendre la unió tan forta que hi ha entre els dos germans.

És una imatge amb una angulació de picat, prenent els elements d'anàlisi del còmic, doncs podem veure el que hi ha al damunt de la taula en la seua totalitat. La imatge em transmet innocència. Aquesta innocència que tots els xiquets i xiquetes tenen quan són xicotets.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

És una relació simbiòtica perquè tant el text com la imatge s'ajunten per a aconseguir un objectiu comú. Es beneficien l'u de l'altre per a donar un sentit complet a aquesta història.

També és complementària, la imatge a més d'explicar-nos el que el text explica, àmplia detalls secundaris que ens ajuden a entendre la història i en aquest cas als protagonistes.

TEXT

Text:

“Vivimos con un monstruo. Es horrible. Es fuerte y alto; escupe espuma por la boca y, en muchas ocasiones, sus ojos se tiñen de rojo.”

Anàlisi del text:

Com ja coneixem als dos personatges principals, el text ha passat a estar escrit en primera persona del plural, ja que Rosario, la narradora-protagonista, compta la història dels dos. Continua utilitzant el present, i ens descriu com veuen ells a un monstre que diu que viu en ells.

IMATGE

El dibuix que apareix davall del text és la part de dalt d'una cara, en la qual veiem el pèl de pintura i els ulls rojos. No ens mostra més a baix, per la qual cosa no veiem la cara sencera. En haver llegit ja el text es pot desxifrar que el mig rostre que observem és el del monstre.

A la imatge podem veure als germans amb un semblant molt més preocupat. Amb els ulls ben oberts i fins i tot espantats.

No veiem al monstre directament, veiem la seua ombra, la qual és molt més gran que els xiquets i blau. Que tinga els ulls rojos es mostra de la fúria que té i vol descarregar-la amb els nens.

Tornem a apreciar que l'angulació és picada, veiem als xiquets des de dalt, com si nosaltres, els lectors, forem el monstre. Inclòs la ombra podria ser la nostra.

Les línies que determinen la paret i el terra donen la sensació de que els xiquets estan arraconats, a més a més l'ombra els cobreix quasi per complet.

Per tots els detalls anteriors pareix que els xiquets estan intimidats, i jo com a lectora em sent igual al veure aquesta imatge.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquest cas també es complementaria perquè al text ens diu coses que no podem veure a les imatges com la espuma que escup per la boca però en canvi, sí observem els ulls rojos i altres detalls importants, com la sensació o l'aspecte dels protagonistes quan aquest ésser apareix.

INTERTEXTUALITAT

Si busquem en la RAE (Reial acadèmia espanyola) el significat de monstre ens apareix això:

monstruo

Del lat. *monstrum*, con infl. de *monstruoso*.

1. m. Ser que presenta anomalías o desviaciones notables respecto a su especie.
2. m. Ser fantástico que causa espanto.
3. m. Cosa excesivamente grande o extraordinaria en cualquier línea.
4. m. Persona o cosa muy fea.
5. m. Persona muy cruel y perversa.
6. m. Persona que en cualquier actividad excede en mucho las cualidades y aptitudes comunes.
7. m. Conjunto de versos sin sentido que el maestro compositor escribe para indicar al libretista dónde ha de colocar el acento en los cantables.

De totes aquestes definicions, per a aquest context ens servirien varies. La primera i la segona, perquè exactament en la imatge no es distingeix bé que ser és. Per la informació del text la definició 5 també podria ser l'encertada.

Font: Definició monstruo <https://dle.rae.es/monstruo>

En la imatge tenim un primer contacte amb el monstre, no el veiem directament a ell però sí que tenim la seua ombra. En està vull destacar les arpes que té com a mans. Al solo aparèixer 4 dits i en tindre aqueixa forma allargada i esmolada m'ha recordat a les arpes d'un ocell rapaç.

Font: Imatge garres <https://www.expertoanimal.com/tipos-de-patas-de-aves-24933.html>

5

Respecte al color de l'ombra del monstre, el blau entre altres moltes coses representa força i confiança, segons la teoria del color. Per tant, aquest monstre té molta força i confiança en sí mateix. A més a més, el text ens diu que és fort.

Font: Teoria del color <https://www.staffcreativa.pe/blog/teoria-del-color-disenadores/>

TEXT

Text:
“Cuando empezamos a ir al colegio, le llevamos un dibujo del monstruo a la maestra. Nos dijo que teníamos mucha imaginación y que, si cerrábamos los ojos y nos quedábamos dormidos, seguro que se iría para siempre”

Anàlisi del text:
 Gràcies al text t'adones que els xiquets han volgut comptar amb qui viuen, el problema és que la mestra ha negat la realitat excusant-se que els xiquets tenen molta imaginació. No ha sabut detectar la violència de gènere domestica.

IMATGE

Anàlisi de la imatge:
 La imatge que apareix en la part inferior del text és un colorí roig. Segurament de Carlos i Rosario, amb ell hauran pintat molts dibuixos, fins i tot el que li ensenyen a la professora del monstre. Novament apareix una angulació en picat, veiem la part superior de les taules. Les línies de fuga ens dirigeixen a la porta, on apareix la cua del monstre.

La tonalitat d'aquesta imatge ha canviat, són colors molt més neutres, només ressalta el verd de la planta, groc del sol i els detalls blaus del vestit de la mestra.

Tant el somriure de la mestra com l'acte d'afecte de tocar-li el cap a Carlos, em demostra que els té afecte encara que no s'adona del que estan passant, pensa que és una cosa de nens xicotets. És a dir, no sap reconèixer la violència de gènere que estan descrivint els xiquets a través dels seus dibuixos i el que li conten. Mentre que Rosario, mostra tranquil·litat amb aquest mig somriure, els ulls de Carlos expressen incomprensió, com si no pogués creure el que la mestra li està dient (en aquest cas, que tot és fruit de la seua imaginació).

En el dibuix tornem a veure la figura del monstre, més concretament la cara i com els seus ulls i la seua boca és roja expressant molta fúria.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Album narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

Les paraules ens diuen el mateix que es veu en la imatge però ens inclou més detalls. Per tant, la relació que text i imatge tenen és complementària.

A més, gràcies al text sabem el que pensa la mestra sobre el dibuix que fan els nens, informació que soles amb la imatge no podem veure, mentre que a la imatge ens adonem de la presencialitat continua del monstre en la vida dels protagonistes.

INTERTEXTUALITAT

A part del mobiliari típic d'una aula com les taules dels alumnes o la taula més gran de la mestra també veiem la pissarra i les parets decorades amb dibuixos.

On els que més criden l'atenció són el sol i la flor perquè estan pintats de groc i de blau respectivament. segurament aqueixos dibuixos estan fets pels companys de classe de Carlos, ja que son dibuixos més apropiats per a la seua edat. Pot ser, que aquests dibuixos eren una tasca de classe i Carlos en lloc de dibuixar alguna cosa alegre ha preferit dibuixar al monstre.

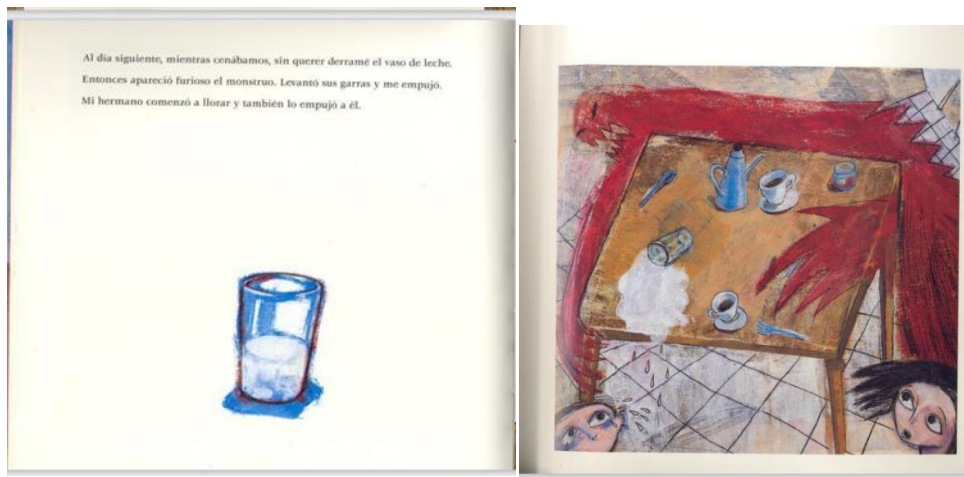

Fons d'informació: <http://www.lacasadelosjuguetes.com/juguetes-para-aprender-dibujar-material-y-consejos/>
http://www.soz-etc.com/ps/identitaetsbildung/01-Buckley_das-kind-ESP.html

Els nens que viuen la violència de gènere a casa tenen altra visió de les coses, a continuació trobareu un parell de dibuixos de xiquets o xiquetes que desgraciadament han tingut que viure una situació pareguda a la del protagonistes d'aquest àlbum. Si comparem els dos tipus de dibuixos es veu clarament la diferencia.

Fons d'informació: <https://www.rtve.es/alcanta/audios/todo-noticias-tarde/dibujos-hablan-violencia-genero-menores/5388741/>
https://www.abc.es/familia/padres-hijos/abci-aprenden-ninos-superar-violencia-genero-202011251806_noticia.html?ref=https%3A%2F%2Fwww.google.es%2F

TEXT

Text:

“Al día siguiente, mientras cenábamos, sin querer derramé el vaso de leche. Entonces apareció furioso el monstruo. Levantó sus garras y me empujó. Mi hermano comenzó a llorar y también lo empujó a él.”

Anàlisi del text:

En aquesta pàgina el text està escrit en primera persona del singular i utilitza el passat per a contar una situació que ja ha succeït. La història té una continuïtat cronològica, ja que llegim que és l'endemà.

Tornem a saber de la fúria del monstre, però a més en aquesta ocasió sabem que utilitza la violència contra ells, perquè els espanta.

IMATGE

La imatge que apareix davall del text és un got de llet. El got de llet que Rosario sense voler va tirar i que va despertar la fúria del monstre. Com ja s'ha comentat anteriorment, la imatge que apareix davall del text ens avança el que veurem en la il·lustració següent. En aquesta imatge percebem que és una situació quotidiana.

En aquesta ocasió el monstre té un aspecte més humanitzat, sobre tot al cap, perquè després té arpes i és de color roig. També he vist que es troben a altra estància de la casa, possiblement a la cuina per el terra que hi ha dibuixat.

Les cares dels xiquets expressen sorpresa i por, inclòs Carlos es fica a plorar.

La representació de les llàgrimes i de les gotes de llet que cauen al terra són exactament igual.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

El text ens posa molt més en context que la imatge. Al text sabem quí ha derramat el got d'aigua i que aixó ha sigut el detonant pel qual el monstre ha tret la seua agressivitat. I a la imatge veiem l'escena d'eixe conflicte

INTERTEXTUALITAT

Investigant a prop de la llet vessada he trobat dues coses molt interessants. La primera, que hi ha una dita que és "No llores por la leche derramada" que vol dir que no val la pena estar malament per una cosa que ja no té remei, que el millor és acceptar l'error i seguir cap avant

La segona cosa és l'aparició de llet vessada en l'obra "Historia de una escalera" guardonada amb el premi Lope de Vega en 1949. És una obra de teatre que ens conta la història de diverses persones que es troben en la pobresa i durant les seues generacions, continuen sent pobres. Tanmateix, no troben l'eixida de la seua situació i això provoca que hi haja ressentiment entre tots els veïns que hi ha en un edifici. Sobretot si algun d'ells destaca. En un moment donat de l'obra estaven els personatges de Carmina i Fernando, en vessar-se la llet va simbolitzar el desamor que van patir a partir d'aquell moment.

Al el nostre àlbum també podria simbolitzar el mateix, el desencantament dels xiquets amb la figura del monstre, el qual pense que és el seu pare o un familiar molt directe.

Fonts d'informació: 9- Dit <https://acento.com.do/opinion/no-llores-sobre-la-leche-derramada-8709205.html>

10- Historia de una escalera https://es.wikipedia.org/wiki/Historia_de_una_escalera

TEXT

Text:

**“Se lo contamos a mi abuela, que nos dijo:
‘Cuando aparezca de nuevo, lo que tenéis que hacer es cantarle esta retahíla:**

***Bicho maloliente,
Ojos de dragón,
Garras de gusano,
Rugidos de león.
Monstruo, caratonto,
Con pinta de matón,
Esta noche te pedimos
Que duermas en el balcón.***

Seguro que cuando oiga esta canción, se irá corriendo para siempre’ ”

Anàlisi del text:

Text en primera persona del plural i en passat, com ja s'ha dit anteriorment. També ens tornem a trobar amb una negació de la realitat, i també en aquest cas l'àvia no identifica la violència de gènere que estan vivint els seus néts.

Soluciona el problema ensenyant-los un reguitzell perquè el monstre es vaja. Això ho fa perquè realment no els entén i es pensa que són coses de xiquets. No es creu que el monstre, del qual li han parlat els seus néts siga real.

En el text veiem la intervenció de l'àvia, la qual cosa ella literalment els diu, que està delimitat per cometes. No és diàleg perquè no sabem el que els germans van contestar.

També tenim la cançoneta en cursiva, la qual ha inventat ella.

L'àvia els transmet seguretat i esperança quant a que el monstre desaparega de les seues vides d'una vegada.

IMATGE

Anàlisi de la imatge:

El dibuix que apareix davall del text és una casa de camp, es veu gran. Intuïsc que serà el domicili de l'àvia.

La tonalitat de la imatge ha tornat a canviar, amb això ens mostra un espai totalment diferent als anteriors. Els colors utilitzats són clars i alegres, ens mostren una vila, la qual intuïm que serà on viu l'àvia. Aquest paisatge transmet tranquil·litat i no sols als espectadors si no també als protagonistes.

Es pot percebre la felicitat en el somriure de Rosario.

També veiem un gest d'afecte i protecció cap als xiquets. Els agafa pel muscle transmetent-los el seu suport i protecció. El contacte visual que hi ha entre els tres personatges em demostra la complicitat dels xiquets amb la seua àvia.

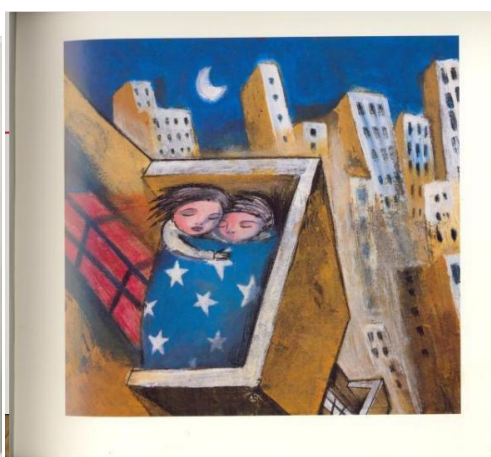
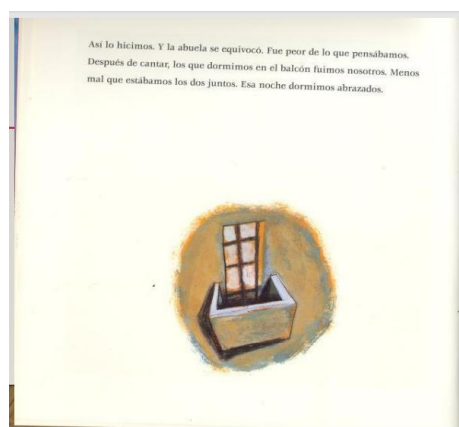
Els dos nens miren a l'àvia i aquesta mira a Carlos que duu una pilota per a jugar.

Si parlem de la figura de l'àvia, és una dona major i grossa. Amb cabells llisos i recollit en la típica trossa d'àvia, amb les ulleres xicotetes i redonetes. A més va vestida amb un vestit rosa, el qual podria ser perfectament una bata d'anar per casa. Damunt d'aquest, té un davantal, per la qual cosa supose que estaria fent el dinar o alguna tasca domèstica.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

La relació text-imatge continua sent complementària. El text ens dóna una informació que la imatge no pot i viceversa. Per exemple, el reguitzell que l'àvia els ensenya no la podem saber amb només observar la imatge. I la imatge no sols ens mostra com és físicament l'àvia si no també el context en el qual viu i tots els sentiments que hi ha entre els tres.

TEXT

Text:

“Así lo hicimos. Y la abuela se equivocó. Fue peor de lo que pensábamos. Después de cantar, los que dormimos en el balcón fuimos nosotros. Menos mal que estábamos juntos. Esta noche dormimos abrazados.”

Anàlisi del text:

Text en primera persona del plural i en passat. Perquè es una acció que els dos ja han fet. Ja han dit el que l'àvia els havia ensenyat perquè el monstre se'n anés. Pel que entenc que el monstre se'ls va tornar a aparèixer i no d'una manera agradable. I va continuar descarregant la seua fúria amb ells, els va deixar dormint al balcó.

Rosario és una persona molt positiva, perquè al final del text d'aquesta pàgina diu "Menos mal que estábamos juntos. Esta noche dormimos abrazados" Veu les coses positives d'una situació terrible.

IMATGE

La imatge que apareix davall del text ens avança i ens mostra on dormiran els xiquets a conseqüència de cantar la cançoneta que els va ensenyar l'àvia.

Perspectiva picada. Els dos germans dormen al balcó, un balcó bastant xicotet, abrigallats pel seu edredó d'estrelles.

Veiem pel vidre del balcó que l'interior de la casa està tota roja. El monstre està dins descarregant la seua fúria. El terror està dins de la casa i no fóra.

Sabem que és el monstre perquè amb les il·lustracions anteriors ja ens han demostrat que el monstre és roig, per tant associarem aquest color a la presència d'aquest ésser.

Les fustes de la finestra simulen com una presó, en certa manera estan igual de tancats que un pres. Al cel tenim una lluna decreixent que no està acompanyada de cap estrella. Totes es troben en la manta amb la qual, es protegeixen del fred.

El gest que té Rosario d'agafar al seu germà xicotet és un gest de protecció que com a germana major se sent la seua protectora.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

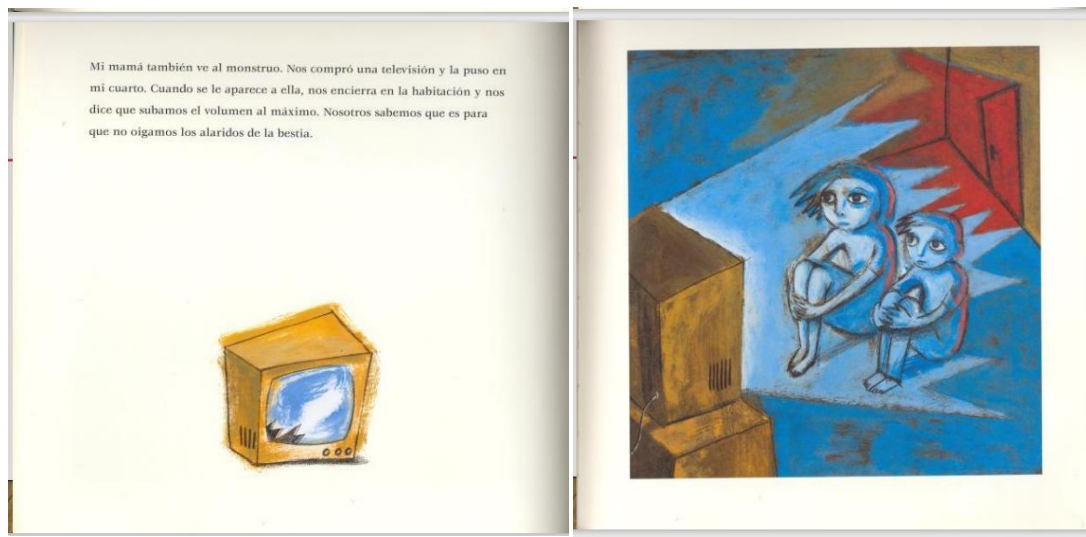
El text, com al llarg de tot l'àlbum, ens posa en context del que ha passat, del perquè acaben dormint al balcó que és el que veiem en la imatge. Tots dos s'entrellacen perfectament per a donar-nos el sentit complet de la història. I ens ajuda a comprendre molt millor la situació que han viscut aquests xiquets.

INTERTEXTUALITAT

Quan vaig veure per primera vegada aquesta il·lustració em va recordar al quadre de Klimt "El beso". Tots dos transmeten l'amor i la protecció d'una persona a una altra.

Font: "El beso" de Klimt <https://www.pinterest.es/pin/362047257526889664/>

TEXT

Text:

“Mi mamá también ve al monstruo. Nos compró una televisión y la puso en mi cuarto. Cuando se le aparece a ella, nos encierra en la habitación y nos dice que subamos el volumen al máximo. Nosotros sabemos que es para que no oigamos los alaridos de la bestia.”

Anàlisi del text:

Apareix un nou personatge important en la història, la seua mare. A més ens aclareix que el monstre que ells veuen la seua mare també el veu. Pel que pense que és algú de la família pròxima.

De fet la mare els intenta protegir aïllant-los a la seua habitació amb una tele quan el monstre està a casa.

Fiquen la televisió per a no sentir el que passa al nostre voltant. És una manera de deixar-los de costat d'aquest conflicte, la qual cosa no vol dir que Rosario i Carlos no s'adonen del que passa fora de l'habitació.

Per aixó, és la mateixa Rosario la que ens conta que és el que passa quan la seua mare els tanca a l'habitació i els encén la tele.

I és que la bèstia comença a cridar, i a maltractar a la mare.

IMATGE

En aquest cas el dibuix que hi ha a continuació del text és una televisió. La televisió que la mare els regala, però està trencada. Pot ser que estiga trencada la pantalla per l'ha trencada la bèstia, com l'anomena Rosario.

Anàlisi de la imatge:

Novament les línies de fuga ens duen a la porta.

En la imatge es tornen a utilitzar els colors marrons, blau fosc i el roig, que ja sabem que representa on està el monstre.

En primer lloc veiem als germans veient la tele a fosques, ja que el que veiem d'ells és gràcies a la llum que desprèn la televisió.

Els seus rostres són seriosos i preocupats, també es pot percebre una mica de por, estan els dos en la mateixa postura, agafant-se les cames amb els braços, com encongits per a no ocupar molt d'espai pel que està passant fora d'aqueixa habitació.

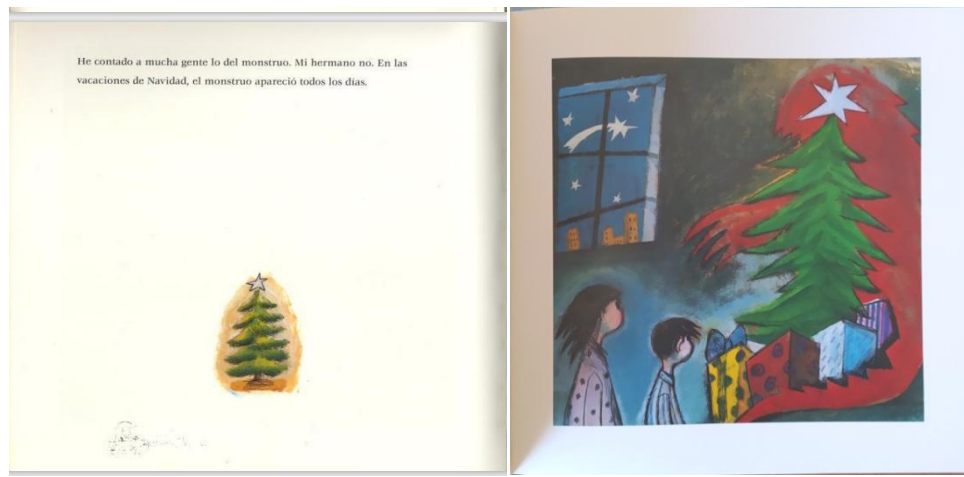
Observant la porta, a part de saber que el monstre està fora, també t'adones que la imatge té perspectiva perquè la porta està molt xicoteta i inclinada cap a l'esquerra.

La llum que ix de la tele encaixa amb la representació dels crits del monstre que entren per la porta. Simula com una baralla de sons on els dos se senten però guanya el de la tele, perquè la tenen amb un volum molt més alt.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

La relació és complementària, igual que la resta de l'àlbum. El text ens explica la situació i la imatge ens mostra una escena del que ens compta el text i afeg details que el text no ens diu. En aquestes pàgines el text ens presenta a la mare i ens explica el perquè dels xiquets veient la televisió, que és l'escena representada en la il·lustració. A més gràcies a aquesta podem percebre details importants necessaris per a entendre l'àlbum.

TEXT

Text:

“He contado a mucha gente lo del monstruo. Mi hermano no. En las vacaciones de Navidad, el monstruo apareció todos los días.”

Anàlisi del text:

Text en primera persona del singular, continua contant la història en passat. I ens proporciona informació que època de l'any és, Nadal. Una època on alguns dels adults tenen vacances. Per això, en dir que va aparèixer tots els dies intuïsc que va tindre vacances i per això era a la casa de seguit. Amb la sola frase que va aparèixer tots els dies, interprete que aquests xiquets van viure brega rere brega dels adults i no m'estranyaria que en alguna ocasió ells també reberen la fúria d'aquest monstre.

IMATGE

El dibuix que apareix davall del text és un arbre de Nadal. Observem que no està decorat, solament té l'estrella. Ens avança i ens endinsa en el que ens ha dit el text, estan per Nadal.

En la imatge veiem moltes referències al Nadal com és l'arbre de Nadal i l'estrella per la finestra.

Aquesta està acompanyada per més estrelles iguals que les que havíem vist a la manta del xiquets.

La roba de Rosario i Carlos és diferent, porten un pijama. També es veu que estan despenitnats pel que supose que s'aniran a dormir. Darrere de l'arbre sense decorar, amb sols l'estrella en la seua cúspide, tenim al monstre, de roig, embolicant els regals amb la seua cua.

No es veu clarament però crec que mantenen un contacte visual, els xiquets amb ell. Encara que no es vegem les cares es pot percebre que possiblement la mirada va en aquesta direcció.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

En aquesta ocasió continua sent complementària perquè s'entrellacen, però veiem més referències presents tant en el text com en la imatge. Com és el Nadal i la presència del monstre.

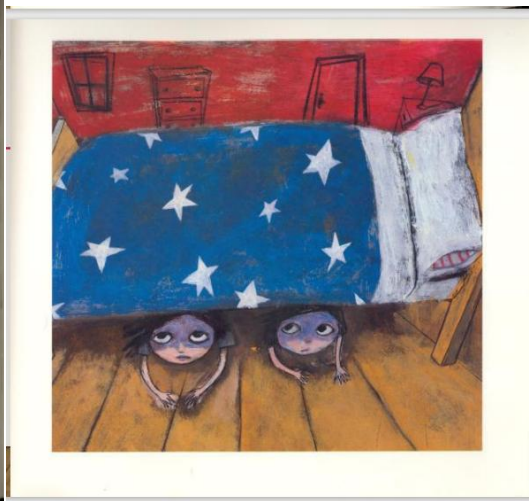
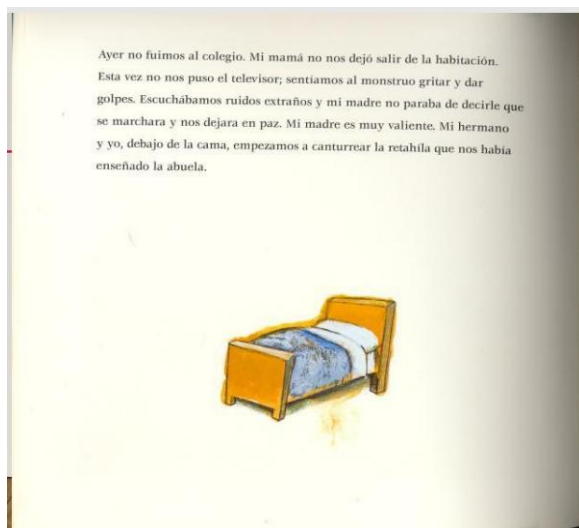
INTERTEXTUALITAT

En la finestra tenim l'estrella de Betlem. Per als cristians simbolitza la guia dels reis mags, ja que gràcies a ella aquests van trobar el camí per a arribar al pessebre on va nèixer Jesús.

Aquesta estrella es dibuixa com en la imatge però simula una estrella fugaç. Aquestes últimes es diu que cada vegada que veus una has de demanar un desig.

Font: https://www.antena3.com/noticias/ciencia/estrella-belen-fue-estrella-sino-fenomeno-que-cada-50000-anos_201612025841ac890cf245500acfdb3c.html

TEXT

Text:
“Ayer no fuimos al colegio, Mi mamá no nos dejó salir de la habitación. Esta vez no nos puso el televisor; sentíamos al monstruo gritar y dar golpes. Escuchábamos ruidos extraños y mi madre no paraba de decirle que se marchara y nos dejara en paz. Mi madre es muy valiente. Mi hermano y yo, debajo de la cama, empezamos a canturrear la retahíla que nos había enseñado la abuela.”

Anàlisi del text:
 La història està arribant al present, com remarca l’adverbi, Rosario ja ens està contant el que va passar ahir, continua utilitzant el passat i la primera persona del plural. Els xiquets es van quedar a la seua habitació i ningú els va portar al col·legi. La televisió no estava encesa, i es van assabentar de tot el que passava fora de les quatre parets d’aquella de la seua habitació.

Fora estaven la seua mare i el monstre. La mare li demanava que se’n anés, a més sentien crits i colps, tots dos dirigits a la seua mare. Rosario és totalment conscient del valent que és la seua mare, per enfrontar-se al monstre i això té com a desenllaç la baralla que escolten els xiquets. Els nens s’amaguen sota el llit, per la qual cosa sembla ser que tenien molta por, estaven tan desesperats i sense saber que fer que van tornar a cantar el reguitzell de l’àvia, fins i tot sabent que la vegada anterior no sols no va funcionar si no que, la conseqüència, va ser dormir al balcó.

IMATGE

En la imatge que hi ha a continuació del text veiem un llit, podríem pensar que és la dels xiquets però no té l’edredó d’estrelles. Encara així ens avisa del que veurem en la següent imatge.

En la il·lustració veiem als xiquets davall del llit, els seus rostres em transmeten preocupació i temor. Torna a aparèixer la manta blava d’estrelles, els xiquets estan mirant cap amunt, en tindre aquesta manta sembla que estiguen mirant al cel.

El llit estelat divideix l’escena, els nens en la part inferior amagats i la superior acolorida de roig. Les línies del terra on s’amaguen els xiquets s’adrecen cap a la paret. Centrant-nos en la porta i en tota la paret del fons de la imatge, roja, el color ens informa que el monstre està fora. I si ho comparem amb una il·lustració anterior, el monstre cada vegada ocupa més espai. Pot ser, que les baralles, els crits i la violència són presents més sovint.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

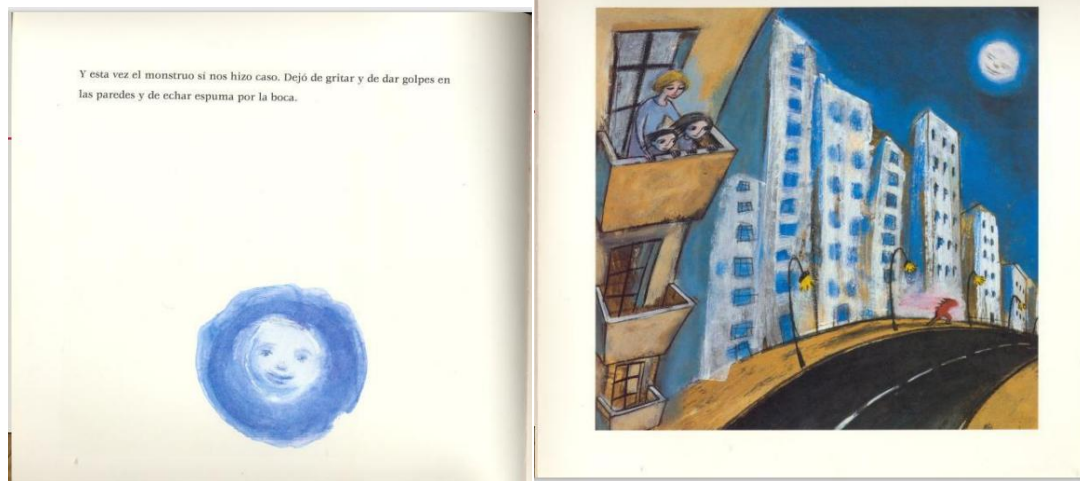
Text i imatge es complementen perfectament, com en ocasions anteriors, el text ens explica l'entorn i la imatge ens mostra l'ambient. Tant el text amb les seues paraules com la imatge amb els seus detalls ens ajuden a comprendre de manera integral l'àlbum.

INTERTEXTUALITAT

El fet que els xiquets estiguen davall del llit és un actitud típica dels xiquets que pateixen violència de gènere a casa. És un comportament de defensa i un amagatall per a ells.

Font: <https://mamaslatinas.com/parenting-pregnancy/consecuencias-maltrato-emocional-psicologico-ninos>

TEXT

Text:
“Y esta vez el monstruo sí nos hizo caso. Dejó de gritar y de dar golpes en las paredes y de echar espuma por la boca”

Anàlisi del text:

Escrit en un passat immediat i en primera persona del plural. Que bona notícia ens diu el text. A la fi el monstre es va. Encara que els xiquets han sigut els que han cantat el reguitzell, en realitat ha sigut la mare la que ha aconseguit que aquest ser desaparega de les seues vides.

IMATGE

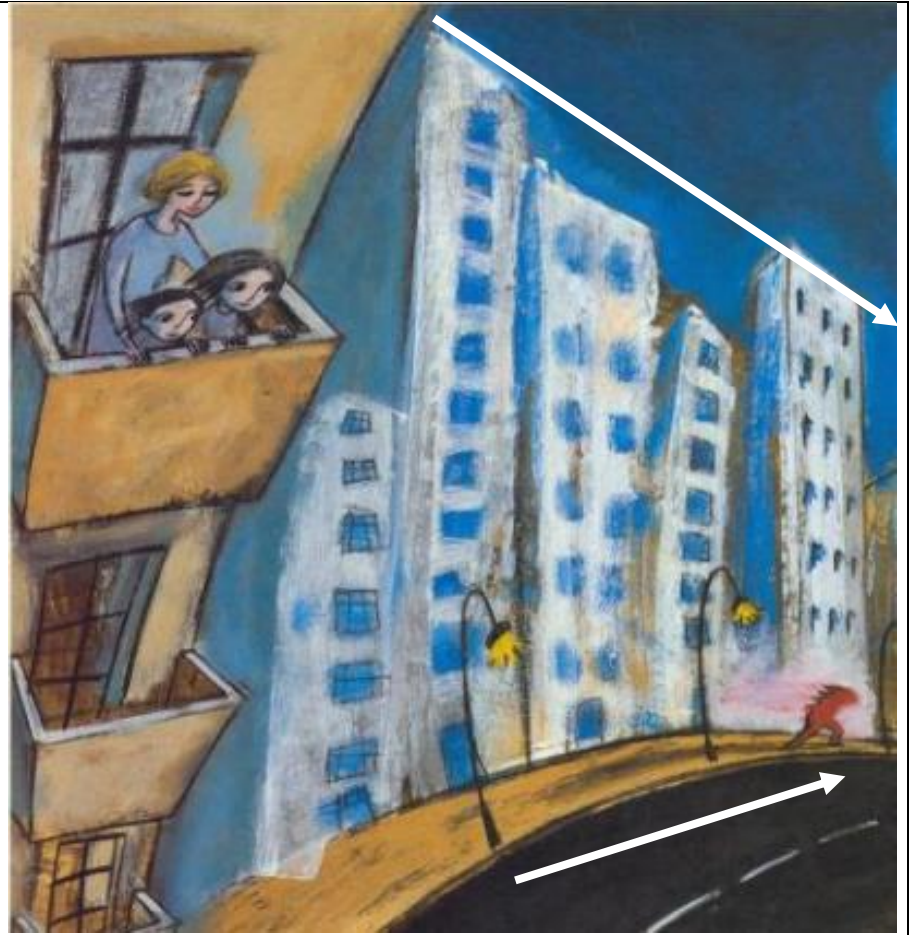
En la imatge que es troba sota el text tenim a una lluna plena humanitzada, i somriu, aquesta lluna tornarà aparèixer en la següent pàgina perquè ens està avançant esdeveniments.

En aquesta imatge hi ha molts detalls que analitzar. En primer lloc, a dalt a l'esquerra veiem a una dona amb Rosario i Carlos. En funció de la història narrada és la mare.

Els nens estan contents, tenen un somriure dibuixat en els seus rostres, tot el contrari que la xica que hi ha amb ells, que serà la mare. Ella no transmet el mateix sentiment, el seu rostre expressa pena i cansament.

Fins a arribar al fet que el monstre es vaja ha hagut de patir molt i això se li nota.

Com els tres estan mirant al monstre, automàticament la nostra vista va on està el monstre. I ho veiem anar-se al llarg del carrer. Carrer que està en corba i simula una costa amunt.

El carrer i les façanes de les cases, donen perspectiva i ens dirigeixen la lectura de la il·lustració.

Una vegada ja hem vist l'aspecte important, observem la imatge i ara els edificis són blancs en comptes de marrons.

Finalment, a dalt a la dreta tenim la lluna, una lluna humanitzada amb rostre i expressió. I expressa felicitat, fins la lluna està contenta que el monstre es vaja.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

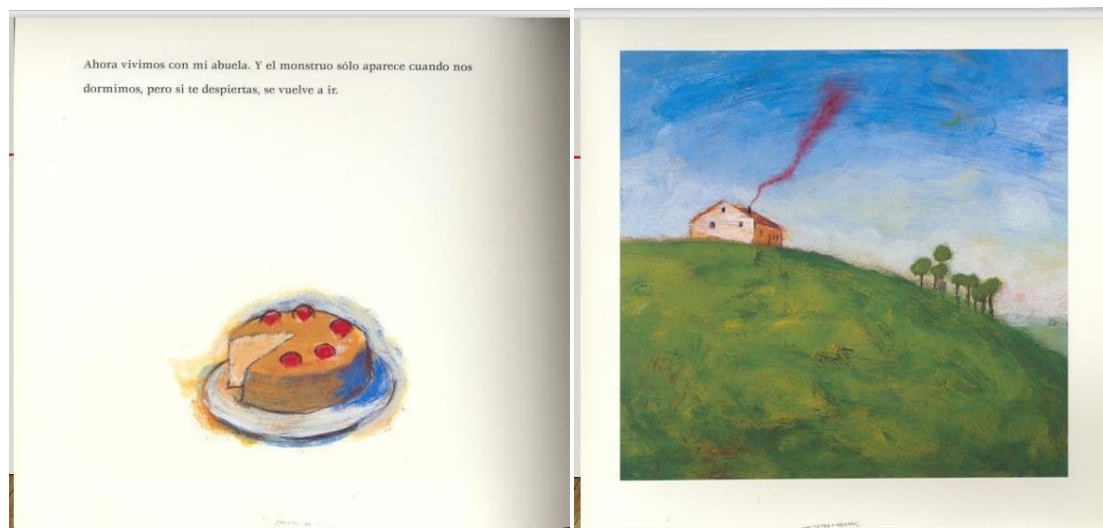
En aquesta ocasió el text està format per dues oracions, una simple i una juxtaposada, per la qual cosa la informació que ens dóna és bastant escarida i deixa a la nostra imaginació el final de la mare. Però en el moment que observem la imatge ja sabem que el final encara que ella no monstre felicitat, és bo. Tots sabem com és el final de moltes dones maltractades.

INTERTEXTUALITAT

La lluna plena simbolitza ¹⁴el poder femení, la Deessa mare. Per tant que en la il·lustració aquest la lluna plena no és casualitat, simbolitza la victòria de la mare en aconseguir que es vaja el monstre de les seues vides.

Fonts d'informació: <https://html.rincondelvago.com/simbolismo-de-la-luna.html>
<https://www.elcorreo.com/sociedad/fecha-luna-llena-enero-2021-20201228155102-nt.html>

TEXT

Text:

“Ahora vivimos con mi abuela. Y el monstruo sólo aparece cuando nos dormimos, pero si te despiertas, se vuelve a ir.”

Anàlisi del text:

Text escrit en present, primera persona del plural, per la qual cosa entenem que Rosario i Carlos viuen amb la seua àvia. Un personatge que ja hem analitzat anteriorment.

Els xiquets ja estan a resguard del monstre, però encara segueix present en els seus malsomnis. Afortunadament quan es desperten torna a desaparèixer.

IMATGE

En la part esquerra el dibuix que hi ha en la part inferior del text és un pastís, li falta una porció. Aqueixa porció és el tros que hi ha en la primera pàgina. Per tant, és un pastís de xocolata amb ametles, la favorita de Carlos.

Aquesta imatge ens resulta familiar perquè és la mateixa que ja hem vist quan la narració ens va presentar a l'àvia, és la casa d'ella.

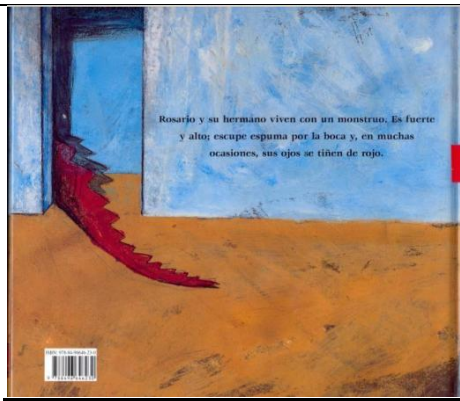
El paisatge ens torna a transmetre tranquil·litat i serenitat.

Pel fumeral veiem eixir el fum roig que es va, com es va el monstre quan els xiquets es desperten.

RELACIÓ TEXT-IMATGE

Àlbum narratiu: Ofereix una narració canalitzada col·laborativament pel text i per la imatge. Text i imatge estan concebuts per un autor-il·lustrador o per un duo d'autor i il·lustrador que treballa a favor de la millor articulació possible entre text i imatge.(Escuela,2017)

Es complementen perfectament, el text ens explica el perquè d'aquesta il·lustració.

Rosario y su hermano viven con un monstruo. Es fuerte y alto; escupe espuma por la boca y, en muchas ocasiones, sus ojos se tiñen de rojo.

TEXT

Text:

“Rosario y su hermano viven con un monstruo. Es fuerte y alto; escupe espuma por la boca y, en muchas ocasiones, sus ojos se tiñen de rojo.”

Anàlisis del text:

En la contraportada tenim la sinopsi de l'àlbum.

IMATGE

En primer lloc, la contraportada d'aquest àlbum, també és de tapa dura.

D'una banda, la imatge que observem és una paret blava amb una porta i l'única cosa que hi ha és la cua roja del monstre eixint per una porta.